

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مرحله‌ی آماده‌سازی فایل				
تکمیل مآخذ و ویرایش نهایی	ویرایش دوم	ذکر مآخذ	تصحیح و ویرایش اولیّه	پیاده‌سازی

نصّ قرآنی بر عدم جواز تبعیّت از غیر علیّ بن ابیطالب علیه السلام

کلیدواژه‌ها: نصّ قرآنی بر عدم جواز تبعیّت از غیر علیّ بن ابیطالب علیه السلام، آیه‌ی ۱۲۰ سوره‌ی توبه، آیه‌ی مباحله، ادب در برابر ولایت، عنایت امیرالمؤمنین علیه السلام، کاشف‌الغطاء، آلوسی.

آلوسی از علمای بسیار برجسته و شخصیت عظیم‌القدر علمی اهل سنت است که تفسیر قرآن هم دارد. آلوسی به نجف می‌آید. او عظمت شخصیت کاشف‌الغطاء، فقیه و دانشمند بزرگ شیعی را شنیده است. یک روز می‌آید و بین مستمعان درس مرحوم علامه کاشف‌الغطاء می‌نشیند و وسط صحبت‌های ایشان می‌گوید: استاد اجازه می‌دهید سؤالی بکنم؟ مرحوم کاشف‌الغطاء می‌گوید: بفرماید سؤالتان چیست؟ آلوسی می‌گوید: فرض کن من قبول کردم که قرآن کریم امر کرده به تبعیّت از امیرالمؤمنین، علی بن ابیطالب؛ اما اثبات شیء نفی ماعدا نمی‌کند. اینکه بگوییم امر کرده از امیرالمؤمنین تبعیّت کنید، به این معنا نیست که حق ندارید از غیر امیرالمؤمنین تبعیّت کنید. شما چگونه نهی از تبعیّت از غیر امیرالمؤمنین را اثبات می‌کنید؟ علامه کاشف‌الغطاء رضوان الله تعالی علیه بلافاصله می‌گوید: از این آیه‌ی قرآن که می‌فرماید: **مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ**^۱ برای اهل مدینه و اعراب بادیه‌نشینی که در اطراف مدینه هستند، جایز نیست که از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم تخلف کنند و از نفس رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم رو برگردانند و به نفس خود رغبت کنند؛ و

۱. سوره‌ی توبه، آیه‌ی ۱۲۰.

لا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ دَقَّتْ کردید؟ علامه کاشف‌الغطاء می‌گوید: این "ه" "عَنْ نَفْسِهِ" به چه کسی برمی‌گردد؟ جایز نیست بر ایشان که از نفس او به نفس خود رغبت کنند؛ این "او" به چه کسی برمی‌گردد؟ قاعده‌ی عرب می‌گوید که ضمیر به نزدیکترین مرجع برمی‌گردد. نزدیکترین کسی که قبل از این نامش برده شده، چه کسی است؟ رسول‌الله ﷺ است دیگر؛ **أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَ لَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ!** پس **عَنْ نَفْسِهِ** یعنی عن نفس رسول‌الله ﷺ. پس جایز نیست برای اهل مدینه و اعراب بادیه‌نشین اطراف مدینه که از رسول خدا ﷺ تخلف کنند و از نفس رسول‌الله ﷺ به خویشتن رو بیاورند و رغبت بورزند. این که دیگر مسلم است! آلوسی می‌گوید بله درست است. می‌گوید خب! این **عَنْ نَفْسِهِ** یعنی چه کسی؟ نفس رسول‌الله ﷺ چه کسی است؟ به موجب آیه‌ی شصت‌ویک سوره‌ی آل‌عمران که آیه‌ی مباحله است، **فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَ أَبْنَاءَكُمْ وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَ أَنْفُسَنَا وَ أَنْفُسَكُمْ**،^۲ همه‌ی مسلمان‌ها اعم از شیعه و سنی بر اینکه در داستان مباحله‌ی پیامبر ﷺ، حسنین علیهما السلام، فاطمه‌ی زهرا علیها السلام و امیرالمؤمنین علیه السلام حضور پیدا کردند، تصریح دارند؛ فرد دیگری حضور نداشت. **أَبْنَاءَنَا** می‌شود حسنین علیهما السلام، **نِسَاءَنَا** می‌شود فاطمه‌ی زهرا علیها السلام. تنها شخصی که باقی می‌ماند که بشود **أَنْفُسَنَا** علی‌بن‌ابیطالب علیه السلام است. پس به‌موجب آیه‌ی مباحله، امیرالمؤمنین علیه السلام نفس رسول‌الله ﷺ است و به‌موجب آیه‌ی صدویست سوره‌ی توبه، اهل مدینه و اعراب بادیه‌نشین حق ندارند از نفس رسول‌الله ﷺ یعنی علی‌بن‌ابیطالب علیه السلام به سمت خود رو برگردانند؛ یعنی مجاز نیستند که نه به ابابکر، نه به عمر، نه به عثمان و نه به هیچ‌کس دیگری رو بیاورند و از امیرالمؤمنین علیه السلام که نفس رسول‌الله ﷺ است رو برگردانند و به نفس خود رو بیاورند؛ مردم مدینه به خود رو بیاورند و از امیرالمؤمنین علیه السلام رو برگردانند.

۲. سوره‌ی آل‌عمران، آیه‌ی ۶۱.

آلوسی که این سخن را می‌شنود، عالم بوده و می‌فهمد که دیگر هیچ راه گریزی نیست؛ می‌آید جلو، دست کاشف‌الغطاء را می‌بوسد و می‌رود. بعد که می‌رود، شاگردان علامه کاشف‌الغطاء می‌گویند: استاد ما تا حالا چنین تفسیری راجع به این آیه از شما نشنیده بودیم؛ این که امروز فرمودید، خیلی عجیب بود! علامه کاشف‌الغطاء می‌گوید: اتفاقاً خودم هم تا امروز چنین مطلبی را نمی‌دانستم و درست در لحظه‌ای که این عالم سنّی سؤال را از من پرسید، این مطلب به قلب من الهام شد که این آیه بر نفی جواز تبعیت از غیر علی بن ابیطالب علیه السلام صراحت دارد.

این هم عنایت خود امیرالمؤمنین علیه السلام بود؛ شحنه‌ی نجف به قول حافظ شیرازی. خود امیرالمؤمنین علیه السلام به کاشف‌الغطاء توجهی کردند و معنای این آیه‌ی شریفه را به او توجه دادند و بنابراین برای آن عالم سنّی که به گمان خودش راه گریز پیدا کرده بود، دیگر هیچ راه گریزی نماند. گفت قرآن گفته است از علی بن ابیطالب تبعیت کن؛ خب می‌شود تبعیت کرد و جایز خواهد بود؛ اما اینکه جایز نیست از کس دیگری تبعیت کنی که در قرآن نداریم! ما رفتیم از ابوبکر و عمر و عثمان تبعیت کردیم؛ چه ایرادی دارد؟ و مرحوم علامه کاشف‌الغطاء رضوان الله تعالی علیه آیه را به این صراحت استدلال کرد.

ان شاء الله خداوند عالمان باحقیقت شیعی را با خود حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام محشور بدارد!

علامه کاشف‌الغطاء انسان بسیار فوق‌العاده‌ای است که با سید بحرالعلوم رضوان الله تعالی علیه معاصر بود و با همه‌ی عظمت فقهی و علمی که علامه کاشف‌الغطاء داشت، نقل شده با دنباله‌ی عمامه‌ی خود، با تحت‌الحنک خود، نعلین‌های سید بحرالعلوم را پاک و غبارگیری می‌کرد. سید بحرالعلوم با آن ارتباطاتی که با حضرت ولی عصر عجل الله فرجه داشته، خیلی عظیم‌القدر است. کاشف‌الغطاء، این فقیه و عالم جلیل‌القدر شیعی که آثار علمی او هنوز هم مورد مراجعه‌ی

بزرگترین فقهاست، این طور در برابر سید بحرالعلوم به خاطر ارتباطش با حضرت ولی عصر عزّه کوچکی می کند؛ ادب می کند و همین ادب و کوچکی است که سبب می شود امیرالمؤمنین علیه السلام او را این طور مورد توجه قرار دهند و در چنین تنگنای استدلال علمی، دلیلی روشن و قوی به قلب او الهام کنند و او بتواند این عالم سنی را مجاب کند که راهی که طی می کند، راه باطلی است و او مجاز نبوده از ابوبکر و عمر و عثمان تبعیت کند.

امیدواریم خدای متعال قلوب ما را با انوار ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام هرچه روشن تر بگرداند و شعبه ای از آن توجهات، فیوضات، علوم و معارف و حقایقی که از قلّه ی وجود امیرالمؤمنین علیه السلام در همه ی هستی جاری است، به قلب ما هم وارد فرماید.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيٍّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ